

A SEHOVÁ SEM VEZETŐ KAPU

ÖTVEN ZEN KOAN A KERESÉS ILLÚZIÓJÁRÓL

SAGE COHAN

Sage Cohan

A SEHOVÁ SEM VEZETŐ KAPU

Ötven zen koan a keresés illúziójáról

Minden jog fenntartva

A könyv – a kiadó írásos jóváhagyása nélkül –
sem egészében, sem részleteiben nem sokszorosítható vagy közölhető,
elektronikus vagy mechanikus módon, az információörögzítés semmilyen
formájában
és értelmében.

Copyright (c) 2025. Sage Cohan, Ervin Kery

Kiadó:

Consciousness Book Publishing
www.consciousness-books.com
publishing@consciousness-books.com

CONSCIOUSNESS BOOKS PUBLISHING

BEVEZETÉS

Mi ez a könyv, és miért nem az, amit keresel?

Gratulálok. Kinyitottál egy könyvet, ami talán választ ad az összes kérdésedre. Csak épp nem azokra, amiket feltennél.

Még el sem kezdted, de már gyanús, hogy valami nem stimmel. Ez jó jel. Ez a könyv nem az, amit keresel. Pont ezért vetted kézbe.

Ez egy csapda.

De ne aggódj, nem mi állítotjuk ezt. Te hoztad magaddal. Ott lapul az összes előzetes elképzelésed, reményed, hogy talán épp most, ezen a lapozáson keresztül megérkezel — valahová, ami valami lehet számodra.

Pedig, ha egy pillanatra felnéznél, meglátnád, hogy már ott vagy. Mindig is ott voltál. De az elme, mint egy hiperaktív kiskutya, imád körbe-körbe rohanni. Előbb a saját farkát kergeti, aztán téged, aztán a Megvilágosodásnak becézett titokzatos labdát.

Ez a könyv nem ígér semmit.

BEVEZETÉS

Nincsenek benne szent igazságok. Nincsenek lépések, amiket követhetsz. Nincsenek kulcsok, mert ajtó sincs.

Ezek helyett van egy rakás tanmese, amik nem vezetnek sehová. De közben valahogy mindig oda érsz, ahol már most vagy.

A tanmesék furcsa lények. Úgy tesznek, mintha komolyan gondolnák magukat. De valójában csúszós banánhéjak.

Először talán kapaszkodni próbálsz beléjük, hátha elárulják a Nagy Titkot. Azután, ha már elég ügyes vagy, észreveszed, hogy ezek a történetek folyton alád csúsznak, kibillentik a biztosnak hitt álláspontodat, és ha minden jól megy, egyszer csak a hátadon landolsz.

Pont ott, ahol mindig is voltál.

Ez a könyv nem neked szól.

De mivel nincs „neked”, olvashatod nyugodtan.

A lapok tükörként viselkednek. Ami visszanez belőlük, az mindig te vagy. Csak néha kicsit csálén, kócosan, és elgondolkodva, hogy:

„Ki a fene olvas itt éppen kit?”

Szóval, ha készen állsz egy olyan utazásra, ami el sem indul, ha szeretnél kérdéseket, amik visszakérdeznek, és ha elég bátor vagy ahhoz, hogy felbukj a saját lábadban — akkor lapozz tovább.

És ne feledd:

Ez a könyv nem az, amit keresel. De ha jól figyelsz, azt találsz meg benne, amit sosem veszítettél el.

AZ UJJ, AMI AZ UJJRA MUTATOTT

A kolostorban élt egy különösen lelkes tanítvány, akinek volt egy szokása.

Bármit kérdeztek tőle, mindig az ujjával mutatott az ég felé.

– Mi az igazság? – kérdezték.

Mutatott.

– Mi az elme természete?

Mutatott.

– Mi lesz ebédre?

Mutatott.

A mester egy ideig figyelte, aztán egy reggel elé állt.

– Mire mutatsz? – kérdezte tőle.

– Az igazságra! – vágta rá a tanítvány.

A mester elmosolyodott, majd felemelte a saját ujját, és a tanítvány ujjára mutatott.

– És az mire mutat? – kérdezte.

A tanítvány zavartan nézte a két ujját, amik most egymásra mutattak.

– Te az ujjadra mutatsz, ami az igazságra mutat – mondta a mester. – De ki mutat az ujjadra, ami az igazságra mutat?

– Én... – hebegte a tanítvány.

A mester közelebb hajolt.

– És ki az az „én”, aki nézi az ujját, ami mutat?

A tanítvány ujjai remegni kezdtek. Ösztönösen magára mutatott.

A mester nevetett.

– Most az igazság mutat az igazságra. Mit keresel még?

A tanítvány megdermedt. Hirtelen az összes mutató, az összes kérdés, az összes válasz és az összes keresés egyetlen pillanatban összeért.

Úgy állt ott, mint egy ujj, ami önmagára mutat, míg végül már nem maradt más, csak a mutató maga.

Tanítás és elmélkedés

Az igazság sosem máshol van — az mutat, aki keres.

És aki keres, az az igazság.

Gyakorlati koan

Most épp te olvasod ezt a sort.

De ki az, aki észreveszi, hogy olvas?

A MESTER, AKI ELBÚJT A TANÍTVÁNY ELŐL

Egyszer egy kereső elindult, hogy megtalálja a Mestert, akiről úgy hírlík, tudja a végső igazságot.

Hosszú utat tett meg, átkelt hegyeken, völgyeken, eltévedt kétszer a saját gondolataiban, és egyszer egy teaboltban.

Végül megérkezett a kolostorhoz. Az ajtó nyitva állt. Belépett.

A terem üres volt.

– Mester! – kiáltotta.

Semmi válasz.

Napokig várt. Néha hangokat hallott, de sosem talált senkit.

Egyszer az egyik szerzetes megszánta, és megsúgta neki:

– A mi mesterünk nagyon különleges. Ő már akkor elbújik, mielőtt a tanítvány megérkezne.

– De akkor hogyan találom meg? – kérdezte a kereső.

– Épp ez a kérdés – mosolygott a szerzetes. – Kit keresel, ha az már nincs itt, amikor te ideérsz?

A kereső összezavarodott, aztán még elszántabb lett. Átkutatta az egész kolostort.

Benézett a könyvtárba, a konyhába, a teafüvek közé, még a saját zsebébe is.

A mester nem volt sehol.

– Hogy lehet, hogy mindig megelőz? – fakadt ki végül.

A szerzetes megvonta a vállát.

– Talán, mert amint elindulsz, ő már nincs ott. És amint megérkezel, te magad lettél a mester.

A kereső hirtelen rájött, hogy nem tudja, kit keresett.

És hogy ki az, aki keresett.

Tanítás és elmélkedés

A kereső mindig a saját árnyékát üldözi.

És a mester ott rejtőzik, ahová a kereső sohasem néz: abban, aki keres.

Gyakorlati koan

Most épp te keresed az igazságot.

De ki az, aki keres?

AZ AJTÓ, AMI SOSEM VOLT ZÁRVA

A kolostor közepén állt egy ajtó.

Nem vezetett sehová, nem volt fala, nem volt szobája, és kulcslyukat sem lehetett találni rajta.

Mégis, minden reggel hosszú sorban álltak előtte a keresők, tanítványok és véletlenül arra tévedt postások.

– Mikor nyílik ki? – kérdezte az egyik tanítvány.

– Ha megérted – mondta a mester, és eltűnt az ajtó mögött, pedig ott sem volt.

A tanítvány évekig kémlelte az ajtót. Körbetapogatta, kopogtatta, megpróbálta berúgni, majd udvariasan becsöngetett.

Semmi.

Egyszer egy bolond vándor ért a kolostorhoz. Ránézett az ajtóra, és nevetni kezdett.

– Mi olyan vicces? – kérdezte a tanítvány.

– Csak az, hogy az ajtó mindvégig nyitva volt.

AZ AJTÓ, AMI SOSEM VOLT ZÁRVA

– Nem igaz! – háborodott fel a tanítvány. – Hiszen ott van!

– Igen – bólintott a vándor. – De mi van, ha az ajtó csak egy hely, amin átmész, miközben nem mozdulsz?

A tanítvány annyira elgondolkodott, hogy elfelejtette, mit keres.

A következő pillanatban már a másik oldalon állt.

Csak azt nem tudta, melyik oldalon.

Tanítás és elmélkedés

Az ajtó mindig nyitva van, mert sosem volt bezárva.

Aki átlép rajta, az mindig ugyanoda érkezik: önmagához.

Gyakorlati koan

Hol van az ajtó, ha nincs kint és nincs bent?

És ki az, aki keres?

A HAL, AKI SZÁRAZRA VÁGYOTT

Volt egyszer egy hal, aki spirituális válságba került.

Úgy érezte, az élet túl nedves.

– Egyszerűen nem bírom tovább ezt a folyamatos vízben való létezést – panaszkodott. – Ki akarok jutni a szárazföldre. Ott biztosan béke van.

A többi hal értetlenül bámulta.

– De hiszen mi vagyunk a víz – mondták neki. – Mi mozgatjuk az uszonyainkat, de a víz mozgat minket. Ha kimész a partra, vége az uszonyos filozofálásnak.

– Ezt csak azért mondjátok, mert bele vagytok ragadva a víz illúziójában – válaszolta fennköltén a hal, aki azóta már két gurut is követett egy korallszirtig. – A szárazföld az igazi szabadság.

Egy napon elhatározta, hogy kiugrik.

Nagy lendületet vett, és egy elegáns szaltóval kilötte magát a vízből.

A levegőben még győzelmi pózba vágta magát, aztán puff – elterült a parti köveken.

– Most szabad vagyok! – zihálta.

Aztán nem zihált tovább.

A vízparton sétáló vándor meglátta a halat, és felsóhajtott:

– Már megint egy, aki szabadságra vágyott.

Óvatosan visszalökte a vízbe.

A hal kinyitotta a szemét, mélyet sóhajtott – a kopoltyúival – és körbenézett.

– Na jó – mondta. – Lehet, hogy egy kicsit elragadtattam magam.

És boldogan úszott tovább, elhatározva, hogy ezentúl csak addig keres, amíg a vízben marad.

Tanítás és elmélkedés

Az elme menekülni akar az életből.

De mi van, ha az elme maga az élet?

Gyakorlati koan

Most is lélegzel.

De ki az, aki észreveszi, hogy lélegzel?

AZ UTOLSÓ KÉRDÉS, AMIT SENKI SEM TUDOTT FELTENNI

A kolostorban élt egy különc mester, akiről azt tartották, hogy tudja az összes választ a lét kérdéseire.

A tanítványok messze földről érkeztek, és sorban álltak előtte a legmélyebb kérdéseikkel.

– Mi az élet értelme?

– Mi a halál titka?

– Mi a megvilágosodás kulcsa?

A mester minden kérdésre válaszolt.

Néha egy szót mondott, néha csak egy hangot adott ki, néha egyszerűen elcsuklott a nevetéstől, és már az is válasz volt.

És a tanítványok, valahogy, mindig megvilágosodottabbnak érezték magukat — legalábbis addig, amíg újabb kérdésük nem támadt.

Egy nap egy fiatal szerzetes érkezett a kolostorba.

AZ UTOLSÓ KÉRDÉS, AMIT SENKI SEM TUDOTT FELTENNI

– Mester – mondta tisztelettel. – Azt hallottam, hogy minden kérdésre tudod a választ.

– Mindenre – bólintott a mester.

– És mi az a kérdés, amit senki sem tudott még feltenni? – kérdezte a szerzetes.

A mester elmosolyodott.

– Ha feltennéd, nem lenne rá válasz.

– Miért?

– Mert abban a kérdésben ott lenne az összes válasz.

– Akkor miért nem tesszük fel?

– Mert ha feltennéd, már nem lenne mit keresned – mondta a mester. – És a keresők nem tudnak élni keresés nélkül.

A szerzetes csendben maradt. A száját kinyitotta, aztán becsukta.

Úgy tűnt, majdnem megkérdezte — de valahogy tudta, hogy nem lehet.

És ekkor valami elcsendesedett benne.

A mester nevetett.

– Látod? Már majdnem megérkeztél. Csak még azt keresed, hogy hová.

Tanítás és elmélkedés

A végső kérdés nem kimondható — mert benne van minden válasz.

Aki kimondaná, az már nem lenne kereső. Csak maga a csend.

AZ UTOLSÓ KÉRDÉS, AMIT SENKI SEM TUDOTT FELTENNI

Gyakorlati koan

Mi az a kérdés, amit nem tudsz kimondani?

És ki az, aki kérdezné?

A KERESŐ, AKI SOHASEM INDULT EL

Élt egyszer egy kereső, aki elhatározta, hogy megtalálja az igazságot.

Összepakolt mindent, amiről azt hitte, szüksége lesz: pár könyvet, egy füzetet tele ki nem mondott kérdésekkel, egy fényképet saját magáról, hátha elfelejtené, ki keres.

Elindult.

Bejárta a fél világot. Ült hegytetőn, barlangban, kávézók teraszán és egy különösen kényelmetlen vonatülésen. Mindenhol ugyanazt kereste, de sehol sem találta.

Mindig azt mondta magának: „Még egy hely, még egy tanító, még egy könyv — és akkor biztosan.”

Évek teltek el így.

Egyik nap, egy hegyi ösvényen haladt, amikor elfáradt, és leült egy kőre.

Nézte a tájat.

Lassan eszébe jutott, honnan indult. Az első lépés. A vágy, hogy elérjen valahová, amit nem tudott nevén nevezni.

És akkor — mintha csak egy játékos szellő súgta volna meg — rájött:

Sosem mozdult el.

Minden hely, ahol járt, minden mester, akit hallgatott, minden kérdés, amit feltett — mindig ugyanaz a pont volt.

Nem volt első lépés, mert nem volt hova lépni.

Nem volt cél, mert mindig is ott volt.

A kereső nevetni kezdett.

A visszaúton hazafelé nem hozott magával semmit.

Csak azt a furcsa felismerést, hogy a keresés mindvégig egy helyen történt.

És az a hely — pont, ahol most vagy.

Tanítás és elmélkedés

A keresés csak körök rajzolása egy üres térben.

A kereső sosem mozdul el, mert a cél mindig ő maga volt.

Gyakorlati koan

Most épp keresel valamit az életedben.

De ki az, aki keres?

És hol van, ahová megérkezhet?

A MESTER, AKI MINDIG NEMET MONDOTT

Volt egyszer egy mester, akihez messze földről érkeztek a tanítványok, hogy megvilágosodjanak.

A mesternek azonban volt egy furcsa szokása.

Bármit kérdeztek tőle, mindig ugyanazt válaszolta:

– Nem.

– Létezik végső igazság?

– Nem.

– Van élet a halál után?

– Nem.

– Lesz ma vacsora?

– Nem.

A tanítványok először megdöbbentek, majd dühösek lettek, végül teljesen összezavarodtak.

– De mester, ha mindenre „nem” a válasz, akkor mi értelme van kérdezni?

A mester elmosolyodott.

– Semmi – mondta. – De mégis kérdeztek.

Az egyik legkitartóbb tanítvány nem hagyta annyiban.

– Mester, te egyáltalán létezel?

– Nem.

– És mi? Mi létezünk?

– Nem.

– Akkor semmi sem létezik?

– Nem.

A tanítvány teljesen kimerült. Fejét fogta, és mély levegőt vett.

– Akkor van bármi, amit mondhatnál nekünk?

A mester elmosolyodott.

– Nem.

A tanítvány a padlóra rogyott.

És akkor, ott a padlón fekve, valahogy megértette.

A mester „nem”-je nem zárt le semmit.

Minden „nem” egy kapu volt, ami kinyílt valamire, amit nem lehet kimondani.

És minden kérdés, minden elutasítás mögött ott volt az a csendes „igen”, ami már soha nem szorult szavakba.

Tanítás és elmélkedés

A „nem” a kapu, ami kinyitja az „igen”-t.

A kérdések elfogynak. Az, ami marad, az nem tagadható.

Gyakorlati koan

Most épp keresel egy választ.

De ki az, aki kérdez?

És mi történik, ha nincs válasz?

A TÜKÖR, AMI NEM MUTATTA MEG, KI NÉZ BELE

A kolostor egyik szobájában állt egy tükör. Nem volt se különösen régi, se különösen fényes, de volt benne valami furcsa.

Bárki nézett bele, nem látott semmit.

A tanítványok sorban próbálkoztak. Volt, aki közel hajolt, volt, aki távolabbról bámulta, volt, aki titokban megpucolta az ingujjával, hátha csak poros.

De a tükörben nem volt arc.

– Mester! – futottak a tanítványok a mesterhez. – A tükör nem működik! Nem mutat semmit!

A mester elmosolyodott.

– Pedig a tükör tökéletesen működik. Csak azt nem mutatja, ami nincs.

– De... akkor hogy tudhatjuk, hogy léteünk? – kérdezte az egyik tanítvány.

– Nézz bele – mondta a mester.

A tanítvány újra a tükör elé állt. Ott volt az üresség. A tanítvány hirtelen érezte a saját lélegzetét, a talajt a talpa alatt, a furcsa bizsergést a mellkasában, ahogy az elméje válasz után kapkodott.

– Ki az, aki most látja, hogy nincs mit látni? – kérdezte a mester a háta mögött.

A tanítvány kinyújtotta a kezét, hogy megérintse a tükör felületét. A tükör hideg volt és sima.

Pont, mint az elme, amikor épp senki sem lakja.

És a tanítvány végre meglátta, hogy a tükör mindig is ott volt. Csak az arc, amit keresett, sosem létezett.

Tanítás és elmélkedés

A tükör mindig tiszta.

Csak az tűnik el benne, ami sosem volt valós.

Gyakorlati koan

Most is látod a világot.

De ki az, aki lát?

AZ ELME, AKI ELVESZTETTE ÖNMAGÁT

Egyszer volt, hol nem volt, volt egy elme, aki úgy döntött, hogy megkeresi önmagát.

Először írt egy listát arról, hogy szerinte milyen is lehet egy elme: gondolkodik, kérdez, emlékezik, aggódik, tervez.

– Ha mindezeket csinálom, biztosan megtalálom magam – gondolta elégedetten.

Aztán elindult.

Kérdezett, elemzett, összehasonlított.

Bejárt világokat, beszélgetett mesterekkel, tanulmányozta önmagát úgy, mint egy tudós a különösen idegesítő kísérleti patkányt.

– Valahol itt kell lennem! – kiáltotta időnként, de mindig csak a saját visszhangját hallotta.

Egy nap, épp egy csendes tó partján üldögélt, amikor rájött, hogy fogalma sincs, ki az, aki keres.

Elővette a listát, amin az elme tulajdonságai szerepeltek.

Ahogy sorra vette őket, hirtelen megakadt.

– Ha én vagyok az, aki gondolkodik, akkor ki az, aki ezt tudja?

– Ha én vagyok az, aki emlékszik, akkor ki az, aki látja az emléket?

Az elme lassan megértette, hogy az, amit keres, az mindig is ő maga volt.

És hogy a keresése sosem volt más, mint egy körtánc önmaga körül.

A nagy kaland véget ért, mielőtt elkezdődött volna.

Tanítás és elmélkedés

Az elme keresi önmagát, mintha az külön lenne tőle.

De aki keres, és amit keres, ugyanaz.

Gyakorlati koan

Most is gondolkodsz.

De ki az, aki látja a gondolatokat?

A MESTER ÉS A TEA, AMI SOHASEM KÉSZÜLT EL

A tanítvány megérkezett a mesterhez, készen arra, hogy végre megvilágosodjon.

A mester nem szólt semmit, csak feltett egy kanna vizet a tűzhelyre.

– Mikor kezdődik a tanítás? – kérdezte a tanítvány.

– Amint felforr a víz – válaszolta a mester.

A tanítvány helyet foglalt, figyelte a kannát, és várta a bölcsességet.

A víz melegegett.

Pár perc múlva megkérdezte:

– És utána mi lesz?

– Teát iszunk – mondta a mester.

A víz tovább melegegett.

A tanítvány egyre feszültebben várta a tanítást, a nagy felismerést, a szavakat, amik mindent a helyére tesznek.

A víz elkezdett gőzölni. A tanítvány izgatott lett.

– Most? Most következik a tanítás?

A mester elmosolyodott.

– Még nem – mondta. – Előbb felforr a víz.

A tanítvány türelmetlen lett.

A víz épp csak a forrás határán táncolt — de nem forrt fel.

Percek teltek el. Majd órák.

A víz sosem forrt fel.

– Mester! – tört ki a tanítványból. – Hol a tanítás? Hol a tea?

A mester mosolygott.

– Látod? Pont így van a megvilágosodással is. Mindig azt hiszed, hogy majd a következő percben forr fel.

– De miért nem forr fel? – kiáltotta a tanítvány.

– Mert ha felforrna, nem lenne mire várni – mondta a mester. – És akkor ki lenne, aki teázni akarna?

A tanítvány ekkor elhallgatott.

És valahogy, a teavíz mellett ülve, egy pillanatra rájött, hogy az egész keresése sem volt más, mint egy csésze tea, ami sosem készült el.

És sosem kellett volna elkészülnie.

Tanítás és elmélkedés

A megvilágosodás mindig a következő pillanatban van.

Amíg van, aki várja.

Gyakorlati koan

Most is vársz valamire.

De ki az, aki vár?

A KÉRDÉS, AMI ÖNMAGÁT VÁLASZOLTA MEG

Egy tanítvány hosszú évekig hordozott magában egy kérdést.

Nem merte hangosan kimondani, mert attól félt, hogy ha egyszer kicsúszik a száján, kiderül, hogy nincs rá válasz.

És ha nincs válasz, akkor mi értelme volt keresni?

Egyik nap mégis összeszedte a bátorságát, és a mester elé állt.

– Mester, kérdezhetek valamit?

– Kérdezz! – mosolygott a mester.

A tanítvány mély levegőt vett, és feltette a kérdést, amit évek óta magában hurocolt:

– Ki vagyok én?

Abban a pillanatban, ahogy kimondta, valami különös történt.

Nem a mester válaszolt, hanem a kérdés maga.

Ahogy a szavak elhagyták a tanítvány száját, és ahogy

meghallotta őket, mintha a kérdés egyszerre világossá és feleslegessé vált volna.

A mester csendben figyelte, ahogy a tanítvány arca megváltozik.

– Most mit keresel még? – kérdezte halkan.

A tanítvány zavartan elmosolyodott.

– Semmit – mondta. – A kérdés elvitte magát.

És többé nem volt mit kérdezni.

Tanítás és elmélkedés

Az igazi kérdés sosem kívül keres választ.

Ahol a kérdés megszületik, ott a válasz is ott van.

Gyakorlati koan

Most is van egy kérdésed.

De ki az, aki kérdez?

A FOLYÓ, AMI ÖNMAGÁBA FOLYT

Volt egyszer egy folyó, ami hallott egy legendát.

A legenda szerint minden folyónak van egy különleges küldetése: el kell jutnia a tengerhez.

A folyó persze rögtön izgatott lett. Küldetés! Végcél! Spirituális áramlás!

Minden kanyarban megállt egy pillanatra, és gyanakodva körbenézett.

– Ez itt már a tenger? – kérdezte a part menti kavicsokat.

– Nem tudjuk – válaszolták a kavicsok. – Mi csak fekszünk. Te vagy az, aki folyik.

A folyó tovább siklott, néha jobbra, néha balra, néha csak úgy visszafordult, hogy megnézzé, nem hagyta-e ki a tengert véletlenül.

– Talán elmentem mellette, amikor épp magammal voltam elfoglalva – morfondírozott.